Tekno-dindarl?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Tekno-dindarl?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31429

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Tekno-dindarl?k Ölçe?i, **dijital dünya vatanda?l???n?n** bireylerin ibadet pratikleri üzerindeki etkilerini, özellikle de teknoloji arac?l???yla ?ekillenen dindarl?k biçimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir araçt?r. Ölçek, Tolga Torun taraf?ndan 2020 y?l?nda gerçekle?tirilen bir bildiri sunumu kapsam?nda sunulmu?tur. Bu ölçüm arac?, **teknolojinin** ve **artt?r?lm?? gerçekli?in** (Augmented Reality) dini ritüeller ve inançlar üzerindeki etkisini inceleyen 24 maddeden olu?maktad?r. Ölçe?in geli?tirilmesi a?amas?nda, 706 ki?ilik tesadüfi olmayan bir örneklem üzerinde anket yöntemi kullan?lm??, veri toplama sürecinde ise **kar topu örneklem** tekni?inden faydalan?lm??t?r. Geçerlik ve güvenirlik çal??malar? kapsam?nda **geçerlilik analizi** ve **faktör analizi** yap?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Tekno-dindarl?k, Dijital ?badet, Ölçek Geli?tirme, Kar Topu Örneklem, **Faktör Analizi**, **Artt?r?lm?? Gerçeklik**, Dindarl?k, Dijital Dünya Vatanda?l???.

Yazarlar

Tolga Torun

Amaç

Tekno-dindarl?k Ölçe?i, bireylerin **dijital teknolojilere** entegre olmu? bir dünyada dini inançlar?n? ve ibadetlerini nas?l deneyimlediklerini ve bu deneyimlere yönelik tutumlar?n? belirlemeyi amaçlamaktad?r. Ölçe?in temel amac?, **dijital dünya vatanda?l???n?n** yükseli?iyle birlikte ortaya ç?kan ve "tekno-dindarl?k" olarak adland?r?lan yeni ibadet biçimlerinin etkisini sistematik olarak ölçmektir.

Ölçek özellikle, **artt?r?lm?? gerçeklik** gibi yeni teknolojilerin dini pratikler üzerindeki potansiyel etkilerini ele alarak, bu alandaki tutumlar? bilimsel bir çerçevede de?erlendirmeye olanak sa?lamaktad?r. Bu araç, dijitalle?menin din sosyolojisi ve psikolojisi alan?ndaki etkilerini anlamak için kritik bir öneme sahiptir.

Yap? (Construct)

Ölçek, "Tekno-dindarl?k ?eklinde ?badet" yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, geleneksel dini pratiklerin modern **teknolojik** araçlar ve dijital ortamlar arac?l???yla yeniden yorumlanmas?n? veya gerçekle?tirilmesini ifade eder. Ölçek, bireylerin ibadetlerini yerine getirirken dijital cihazlara, uygulamalara veya sanal ortamlara ne ölçüde güvendiklerini veya bunlar? kulland?klar?n?

ARABPSYCHOLOGY.COM

de?erlendirir.

Ölçülen yap? iki ana bile?enden olu?maktad?r: Birincisi, Aslan (2006) çal??mas?ndan adaptasyon yoluyla elde edilen, genel olarak teknoloji destekli e?itime ili?kin tutumlar? yans?tan 20 madde; ikincisi ise dinin temel ?artlar? dikkate al?narak özel olarak **artt?r?lm?? gerçekli?in** ibadete etkisini ölçmek üzere eklenen 4 maddedir. Bu bile?enler, bireyin teknolojiye yönelik dindarl?k tutumunun çok boyutlu do?as?n? ortaya koymaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap?sal geçerlili?ini test etmek amac?yla **geçerlilik analizi** gerçekle?tirilmi?tir. Bu analizler, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen teorik yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini belirlemeye odaklanm??t?r.

Geçerlilik çal??malar?, ölçe?in mevcut literatürdeki ilgili yap?larla tutarl?l???n? sa?lamak için önceki çal??malardan (Aslan, 2006) maddelerin adaptasyonu ile desteklenmi?tir. Eklenen 4 maddenin ise do?rudan ölçülmek istenen yeni yap?y? (artt?r?lm?? gerçekli?in ibadete etkisi) temsil etmesi hedeflenmi?tir.

Güvenirlik

Tekno-dindarl?k Ölçe?i'nin güvenilirli?i, verilerin iç tutarl?l???n? ve ölçe?in tekrarlanabilirli?ini de?erlendiren istatistiksel yöntemlerle incelenmi?tir. Güvenirlik çal??malar?n?n bir parças? olarak **faktör analizi** uygulanm??t?r.

Bu analizlerin yan? s?ra, verinin faktör analizi için uygunlu?unu de?erlendiren **KMO de?erine** (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) bak?lm??t?r. **KMO de?erine** bak?lmas?, örneklem büyüklü?ünün ve verinin faktör yap?s?n? ç?karmak için yeterli korelasyon içerip içermedi?inin tespitinde önemli bir ad?md?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerlili?ini desteklemek ve alt boyutlar?n? belirlemek amac?yla ke?fedici veya do?rulay?c? **faktör analizi** gerçekle?tirilmi?tir. Bu analiz, ölçekte yer alan 24 maddenin hangi temel boyutlar alt?nda topland???n? göstermeyi amaçlam??t?r.

Faktör analizi öncesinde örneklemin veri yap?s?n?n analize uygunlu?u, Barlett Sphericity Testi ve **KMO de?erine** bak?larak kontrol edilmi?tir. Bu istatistiksel göstergeler, ölçe?in teknolojik dindarl?k yap?s?n? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçen ayr?k alt boyutlara sahip oldu?unu do?rulamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i

Derecelendirme Detaylar?: 1=kesinlikle kat?lm?yorum, 5=kesinlikle kat?l?yorum

Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyon

Ya? Grubu: Belirtilmemi?, ancak genel yeti?kinleri kapsamaktad?r.

Popülasyon Detaylar?: Saha ara?t?rmas? tekniklerinden olan anket yöntemiyle test edilmi? ve tesadüfi olmayan örneklem içerisinde 706 ki?iye cevapland?r?lm??t?r.

Test Metodolojisi: Saha ara?t?rmas? tekniklerinden anket yöntemi kullan?lm??t?r. Örneklem seçimi, tesadüfi olmayan örneklem türlerinden olan **kar topu örneklem** (snowball sampling) yöntemiyle gerçekle?tirilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Dijital Dünya Vatanda?l???, Tekno-dindarl?k, KMO, Güvenilirlik, Geçerlilik, Bilecik, Torun, Semerkand Konferans?.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanmam??t?r.

Kurum E-posta Adresi: tolga.torun@bilecik.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Tolga Torun (Bilecik ?eyh Edebali Üniversitesi, ?leti?im Bilimleri Bölümü ile ili?kilendirilmi?tir).

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2020

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Tolga Torun ile do?rudan ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?zinler ve olas? ücretlendirme bilgileri yazar?n takdirindedir.

Ölçe?in orijinal bildirisi ve detayl? yap?s? hakk?ndaki bilgilere a?a??daki PDF dosyas?

ARABPSYCHOLOGY.COM

arac?l???yla ula??labilir. Orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: tekno-dindarlik-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Torun, T. (2020, May 20-21). *Dijital Dünya Vatanda?l???n, Tekno-Dindarl?k ?eklinde ?badet Üzerine Etkisi* . 9th International Eurasian Conference on Language and Social Sciences (ECLSS 2020a), Semerkand, Özbekistan. Konferans linki: eclss.org
Aslan, S. (2006). *Bilgisayar Destekli E?itim Yapmaya ?li?kin Tutum Ölçe?i*. (Bu çal??madan 20 madde adapte edilmi?tir).

Tekno-dindarl?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek, toplamda 24 maddeden olu?maktad?r. 20 ifadesi Aslan (2006) Bilgisayar Destekli E?itim Yapmaya ?li?kin Tutum Ölçe?i adl? çal??mas?ndan al?nm?? ve 4 ifade de **artt?r?lm?? gerçekli?in** ibadete etkisini ölçmek amac?yla dinin temel ?artlar? göz önünde bulundurularak eklenmi?tir. Orijinal ölçek maddelerinin listesi kaynak metinde aç?kça belirtilmemi?tir. Maddelerin tam listesi için yazar?n bildiri metnine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM